

מראי מקומות - מגילה

ב.

א. אין מביאין ראי' מן הקטן

הק' התוס' רי"ד, הא תנן בכתובות (כח.) אלו נאמנין להעיד בגדלן על מה שראו בקטן. וביאר דהתם מיירי בדינים דרבנן, משא"כ בדינים דאורייתא אינן נאמנין, וקריאת המגילה נחשבת דבר תורה משום שמצאו לה רמז מן התורה.

ב. אין קורין את המגילה וכו' עד שתנין החמה

כ' רש"י לענין טבילה דהחידוש של המשנה הוא שאין טובלין בלילה, ולכאן כן הוא לענין כל בבות דמתני' [ולא דחידושא דמתני' הוא דלכתחלה אין קורין עד הנץ], וכן מבואר בגמ', דפריך "מנלן", וע"ז הביאה מקור דמצותו ביום דוקא ולא בלילה. וע' בריטב"א דכ' דודאי כל בבא דמתני' חידוש יש בה, ולענין קריאת המגילה כ' דאף שיש מצות קריאת המגילה בלילה ג"כ, מ"מ קריאת היום צריכה להיות ביום דוקא [ולא ב' קריאות בלילה].

ג. ולא מלין

הק' תוס', דאם צריך למול דוקא ביום, א"כ למה צריך קרא (בקדושין כט.) דאותו ולא אותה למעט נשים מחיוב למול בניהם, הרי ממילא נפטרות משום שהוא מצות עשה שהזמן גרמא. ות"י או דאולי מילה חמירא טפי משום שיש בה כרת, וא"כ ה"א דאפי' במ"ע שהז"ג נשים חייבות, או דאתיא כמ"ד דמילה שלא בזמנה כשרה בלילה, וא"כ באמת ל"ה זמן גרמא.

והרמב"ן (קדושין שם) תי' דכיון דאין המצוה נעשית בגופה, אלא באחריני, דהיינו בנה, א"כ הי' שייך לומר דהיא מחייבא מידי דהוה אב"ד דחייבין למול (וצע"ק, למה מדמה אותה לב"ד, הא גם האב אינו עושה מצות עצמו אלא מצות הבן, ומשמע לכאן דס"ל דגדר המצוה של האב הוא יותר שמצוה שבגופו מב"ד, וצ"ע), קמ"ל קרא.

וע"ע בתוס' רי"ד שם דכ' דכאן עיקר המצוה על האב הוא להתעסק בצרכי מילת בנו, ואי"ז מצוה שמוטלת על גופו כמו מצוות אחרות, כמו ציצית וכדו', והתעסקות בצרכי המילה אי"צ להיות דוקא ביום, וא"כ באמת אי"ז מ"ע שהז"ג.

וע"ע תי' יסודי בטורי אבן (חגיגה טו. ד"ה בני ישראל), דכ' שם דגדר מ"ע שהז"ג הוא מצוה שבהעברת הזמן תתבטל המצוה, וכמו קריאת שמע, דלאחר זמן ק"ש כבר בטלה המצוה ואין שייך עוד לקיימה. אבל מצות מילה אינה כן, דאף כשעבר היום עדיין יכול לעשות המצוה, אלא דאינו יכול לעשותה עד למחר, אבל אותה המצוה אינה בטלה כלל. ואי"ז נחשב כזמן גרמא, אלא דהזמן הוי הפסק בעלמא.

ד. כי קתני אדיוס

הק' השפת אמת, מ"מ מה מייתי הגמ' מקרא דוהימים, כיון דע"כ לפי ריב"ל כולל גם לילות, דהא סכ"ס איכא חיוב קריאת מגילה גם בלילה, וא"כ ע"כ ויהימים אינו ממעט לילות, ע"ש מש"כ, וצ"ע.